

Výzvy ESG pro domácí finanční trh z pohledu ČNB

Jan Frait
viceguvernér

Prezentace pro 3. ESG Summit Fakulty financí a účetnictví

Praha, 20. června 2025

Obsah

01

Přístup ČNB k ESG problematice

02

**Aktuální vývoj v oblasti ESG a jiné
regulace**

03

Klimatická rizika a makrozátěžové testy

01

Přístup ČNB k ESG problematicke

Klimatická problematika – východiska a role ČNB (1)

- **ČNB nemá mandát** (resp. si ho sama sobě neuděluje) omezovat příčinné faktory změny klimatu, nicméně v rámci svého stávajícího mandátu zajištění finanční stability:
 - **sleduje** idiosynkratická i systémová rizika finančních institucí a finančního sektoru vyplývající z socioekonomických důsledků změny klimatu a společenských aktivit, které si kladou za cíl omezit jejich nepříznivé důsledky,
 - **odhaduje** jejich střednědobé i dlouhodobé důsledky pro stabilitu finančního sektoru,
 - případně **uplatňuje přiměřená opatření či nástroje**, které by identifikovaná rizika omezovaly a posílily tak odolnost finančního systému či jeho součástí,
 - **respektuje** mezinárodní a EU regulace a dbá na jejich dodržování ze strany regulovaných domácích finančních subjektů.

Klimatická problematika – východiska a role ČNB (2)

- ČNB vnímá **přivlastňování si mandátu** v oblasti klimatické transformace centrální bankou jako riziko pro zachování nezávislosti měnové politiky a dohledu.
 - J. Cochrane (2024): *Central bankers can be too independent*. “In this vision, the central bank must forecast and interfere in the detailed microeconomics of relative prices, decades from now, to the point of twisting the knobs on the probability distribution of the weather, in order to achieve “price stability”.
 - Vyjádření U.S. Treasury Secretary Scotta Bessenta při *jarním zasedání IMF*: "The IMF and World Bank have enduring value. But mission creep has knocked these institutions off course. We must enact key reforms to ensure the Bretton Woods institutions are serving their stakeholders - not the other way around”.

- Řada publikací zaměřených na Evropu na téma Green Quantitative Easing (green QE) a podpora zelené transformace měnovými nástroji.
- Monetary Policy for the Green Transition (Fornaro et al., 2024):
 - **tight monetary policy** may slow down the green transition, by making fossil fuels less expensive, and reducing the incentives for private agents to phase them out in favor of renewable energy sources,
 - monetary contractions have a particularly strong depressive impact on green investments ... in line with the findings of Aghion et al. (2024) for the German automotive sector, implies that higher interest rates and tighter credit conditions could slow down the development and adoption of new green technologies.
- Lost in Transition: Financial Barriers to Green Growth (Aghion et al., 2024):
 - As young firms are financially constrained, **a credit shock** harms their innovation, bringing the green transition to a halt.
 - Contractionary monetary policy shocks have a significantly larger effect on green patenting than non-green patenting.

Přístup k dohledu nad finančními institucemi v oblasti ESG

- Dohled ČNB zastává **neutrální a neaktivistický postoj založený na risk-based přístupu**.
- Rozhodnutí účastníků finančního trhu ohledně vnitřních politik ESG a nabízení udržitelných produktů je věcí jejich **institucionální/obchodní strategie** – musí ale v zásadě dostát svým povinnostem plynoucím z regulatorních požadavků.
- Rovněž na úrovni **ESAs** a dalších EU/mezinárodních institucí zastává dohled ČNB taktéž **dlouhodobě neutrální a neaktivistický pozici**:
 - Nepodporuje navyšování informačních povinností, klade důraz na jasnost a konzistenci regulatorního rámce.

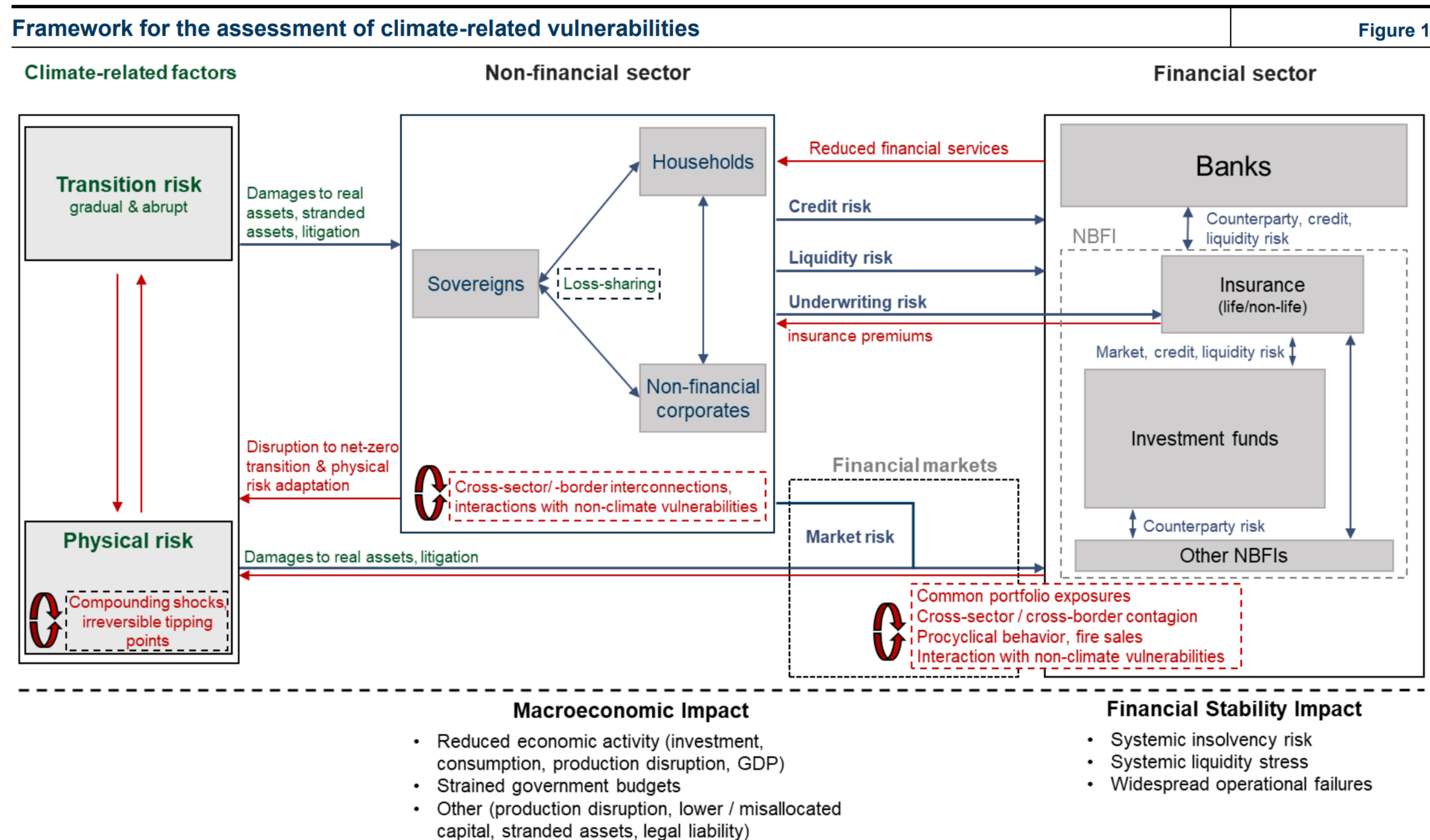
02

Aktuální vývoj v oblasti ESG a další regulace

Klimatická rizika a Financial Stability Board (1)

- **Assessment of Climate-related Vulnerabilities:** Analytical framework and toolkit (FSB Report, January 2025).

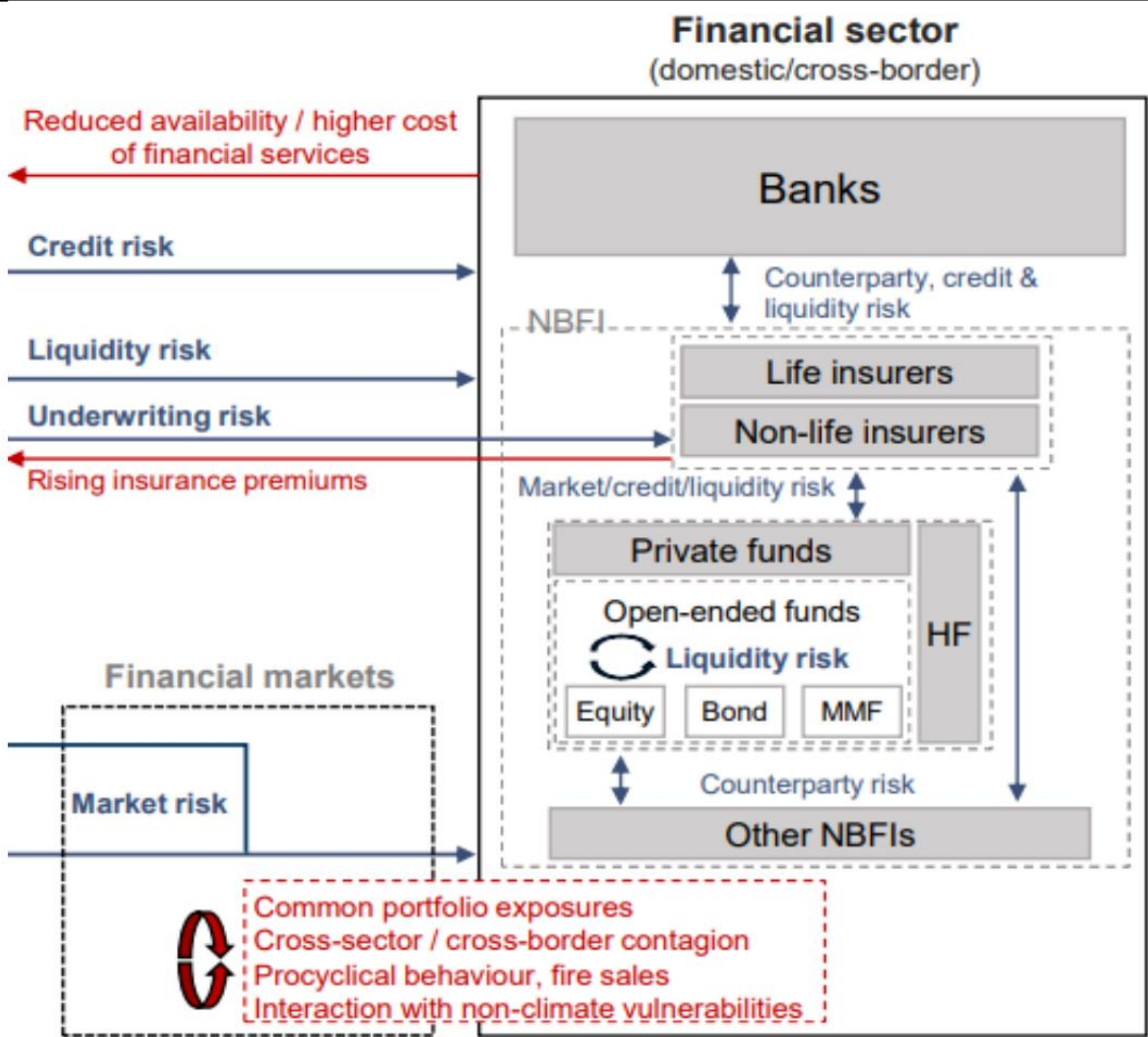

Klimatická rizika a Financial Stability Board (2)

- **Assessment of Climate-related Vulnerabilities:** Analytical framework and toolkit (FSB Report, January 2025).

NBFI block of FSB’s framework and NBFI risk transmission channels

Figure 2

Source: FSB

Risk channels	Transmission sources
Credit risk	Issuers of securities held in NBFI portfolios may default or face financial difficulties, especially for economic sectors with stranded assets Insurers may face credit risks through their direct lending and reinsurance contracts
Market risk	Exposed due to their portfolio holdings of equities and debt securities issued by non-financial corporates, financial institutions and sovereigns that are vulnerable to climate risks
Underwriting risk	Climate change may increase the cost of natural catastrophe claims as physical risks increase, which may lead to underwriting losses if insurers do not reflect this in their premiums or policy coverage
Liquidity risk	Abrupt repricing of some asset classes and sentiment shocks can trigger correlated redemption requests and increased collateral requirements across investors

Úprava Basel Core Principles for Effective Banking Supervision v roce 2024

- Zavedení definice “**climate-related financial risks**” (BCP10.1 Explanation of certain terms used in the Core Principles).
 - Climate-related financial risks refer to the potential risks that may arise from climate change or from efforts to mitigate climate change, their related impacts and their economic and financial consequences.
 - Climate-related physical and transition risk drivers can translate into traditional financial risk categories such as credit, market, operational, liquidity, strategic and reputational risks.
- Úprava “**requirements for scenario analysis and stress testing**” (CP15 Risk management process), kde se uvádí, že dohled má kontrolovat, zda banky disponují adekvátním systémem řízení rizik
 - to identify, measure, evaluate, monitor, report and control or mitigate all material risks (which can include risks related to digitalisation, climate-related financial risks and emerging risks) on a timely basis,
 - to assess the adequacy of their capital, their liquidity and the sustainability of their business models in relation to their risk profile and market and macroeconomic conditions.

Klimatická rizika a komunikace Basel Committee on Banking Supervision v roce 2025

- BCBS will take stock of its work on climate-related financial risks later in 2025.
 - will prioritise further analysis on the financial risk implications of **extreme weather events**.
- Published a **voluntary** Pillar 3 **disclosure framework** for climate-related financial risks for on 13 June 2025.
 - acknowledges that the accuracy, consistency and quality of climate-related data are evolving, and therefore it is necessary to incorporate a **reasonable level of flexibility** into the final framework.
 - recognises that multiple quantitative metrics and qualitative information may be needed to form a comprehensive picture of banks' exposure to climate-related financial risks.

- Globálně: rizika spojená s **dynamikou nebankovních finančních institucí** (zejména typu private credit) a jejich propojením s bankami.
- Basel Committee on Banking Supervision:
 - expects **implementation of Basel III standards** in full and consistently and as soon as possible (about 70% of member jurisdictions have now implemented, or will shortly implement, the standards).
 - looks at whether specific features of the Basel Framework performed as intended during the **2023 banking turmoil**, such as liquidity risk and interest rate risk in the banking book.
- USA:
 - **Basel III end-game** (mj. metody výpočtu RWA), americký gold-plating basilejských pravidel (aplikace/výpočet leverage ratio).
 - deregulace bank vs. silnější regulace nebank.
- Evropa: **zjednodušení regulace**.

Diskuze o zjednodušení (nejen) bankovní regulace

- **UK Prudential Regulation Authority:**

- např. Sam Woods a jeho přednáška “Bufferati” z roku 2022, kde propaguje “a single, releasable buffer of common equity, sitting above a low minimum requirement”

- **ECB:**

- např. dopis 4 guvernérů představiteli Evropské komise z února 2025, který uvádí, že “simplification is not and should not be deregulation”, následně v dubnu 2025 zřízení ECB Task Force pro zjednodušení, kterou vede Luis de Guindos, ECB Vice-President

- **Dohled ECB:**

- např. přednáška Claudia Buch “Simplification without deregulation” z června 2025, kde uvádí, že “In practice ... it can be difficult to draw a clear line between simplification and deregulation”.

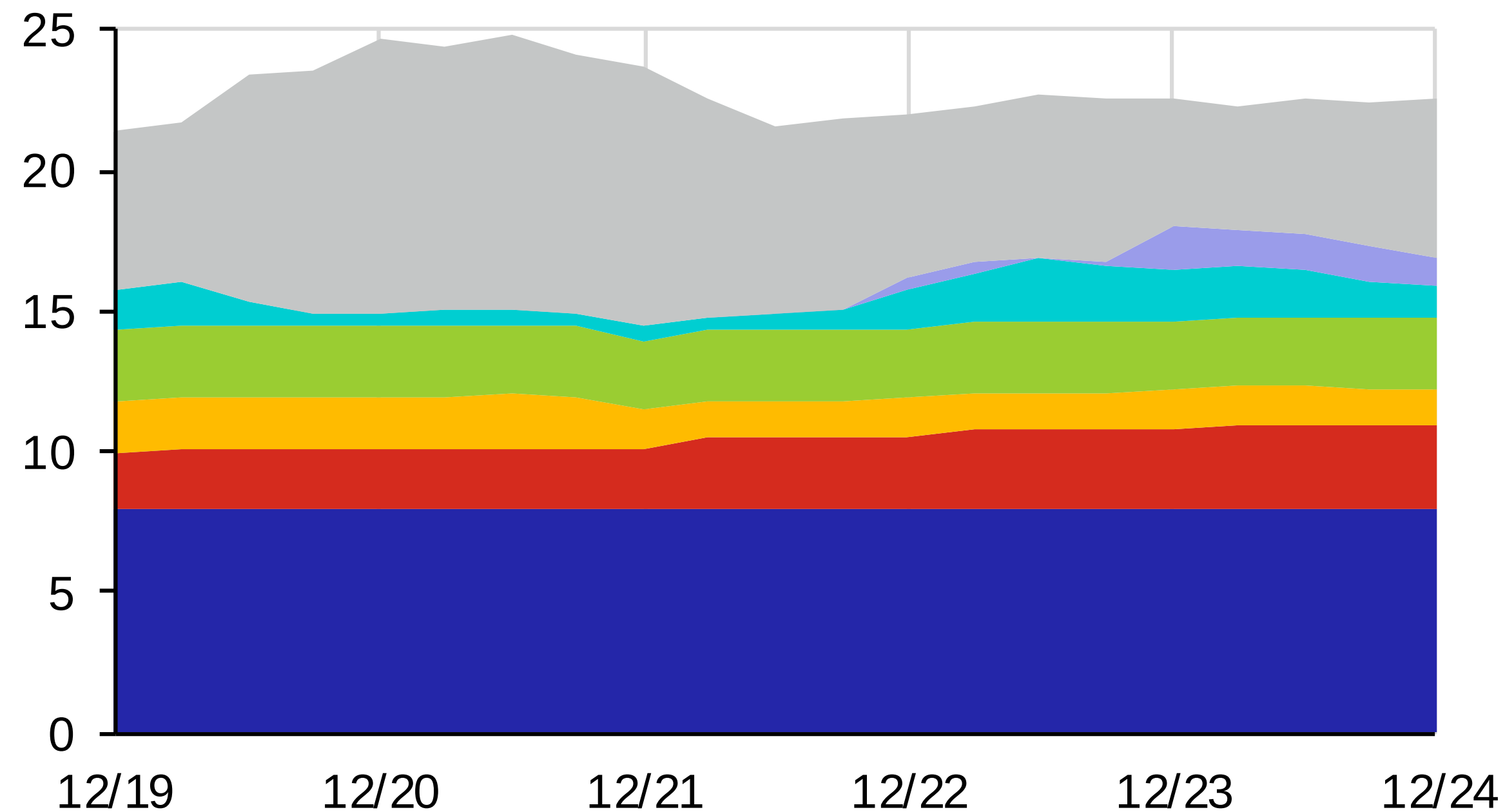
- **Není regulatorní a dohledový rámec EU zdrojem komplexnosti?**

- ČNB vykonává agendy ECB, ESRB, EBA, ESMA, EIOPA, ALMA, SRB...
- Kdo vlastně vytvořil složitý regulatorní rámec?

Nastavení omezitelných požadavků v ČR

Struktura celkového kapitálového poměru

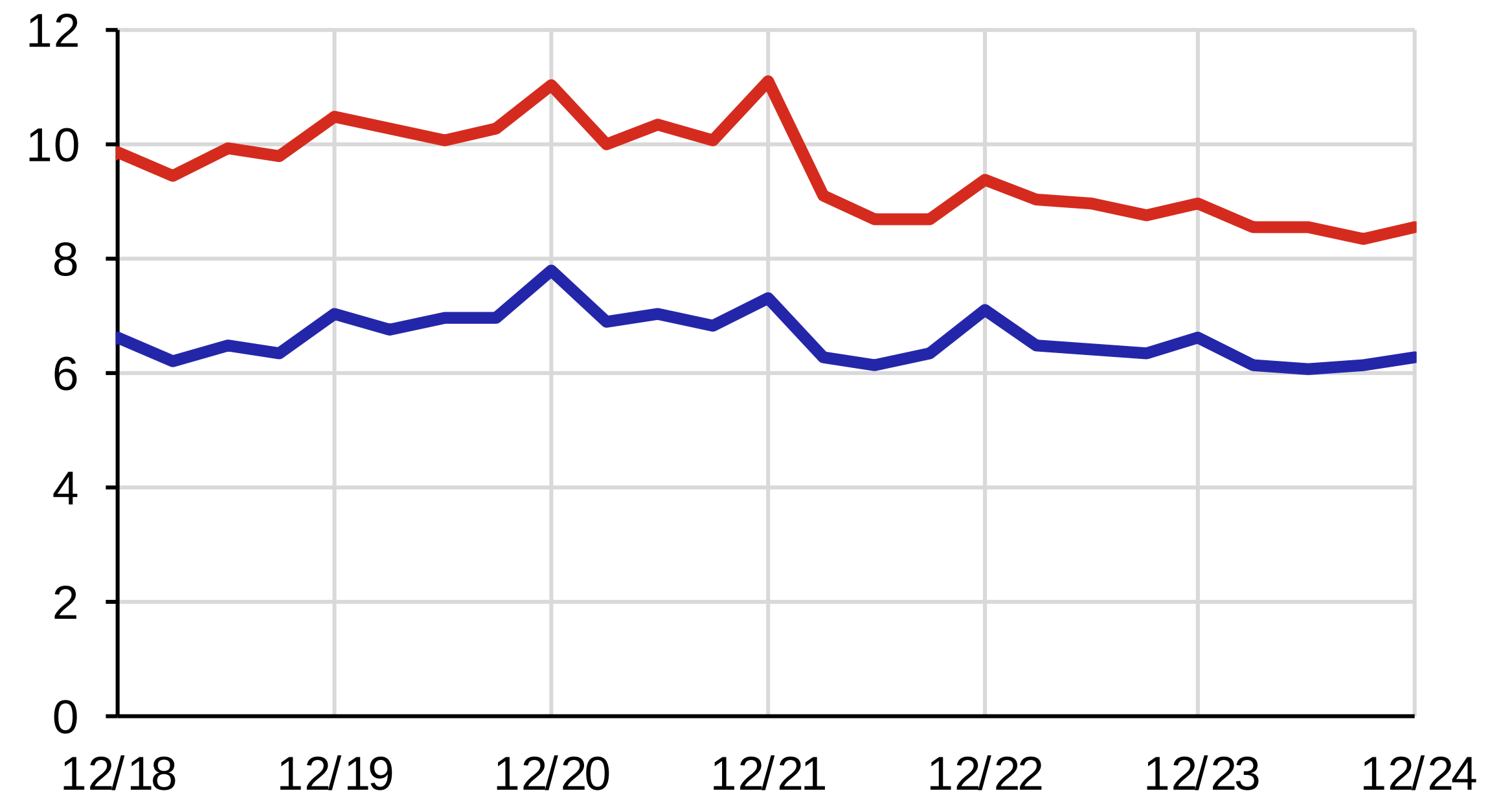
v % celkového objemu rizikové expozice

- Přebytek kapitálu
- Přebytek kapitálu využívající k plnění MRELu
- CCyB
- CCoB
- Rezerva pro J-SVI
- Požadavky Pilíře 2
- Požadavky Pilíře 1

Vývoj pákového poměru

v %; upravený pákový poměr = Tier 1 kapitál / celkové expozice bez expozic vůči centrálním bankám

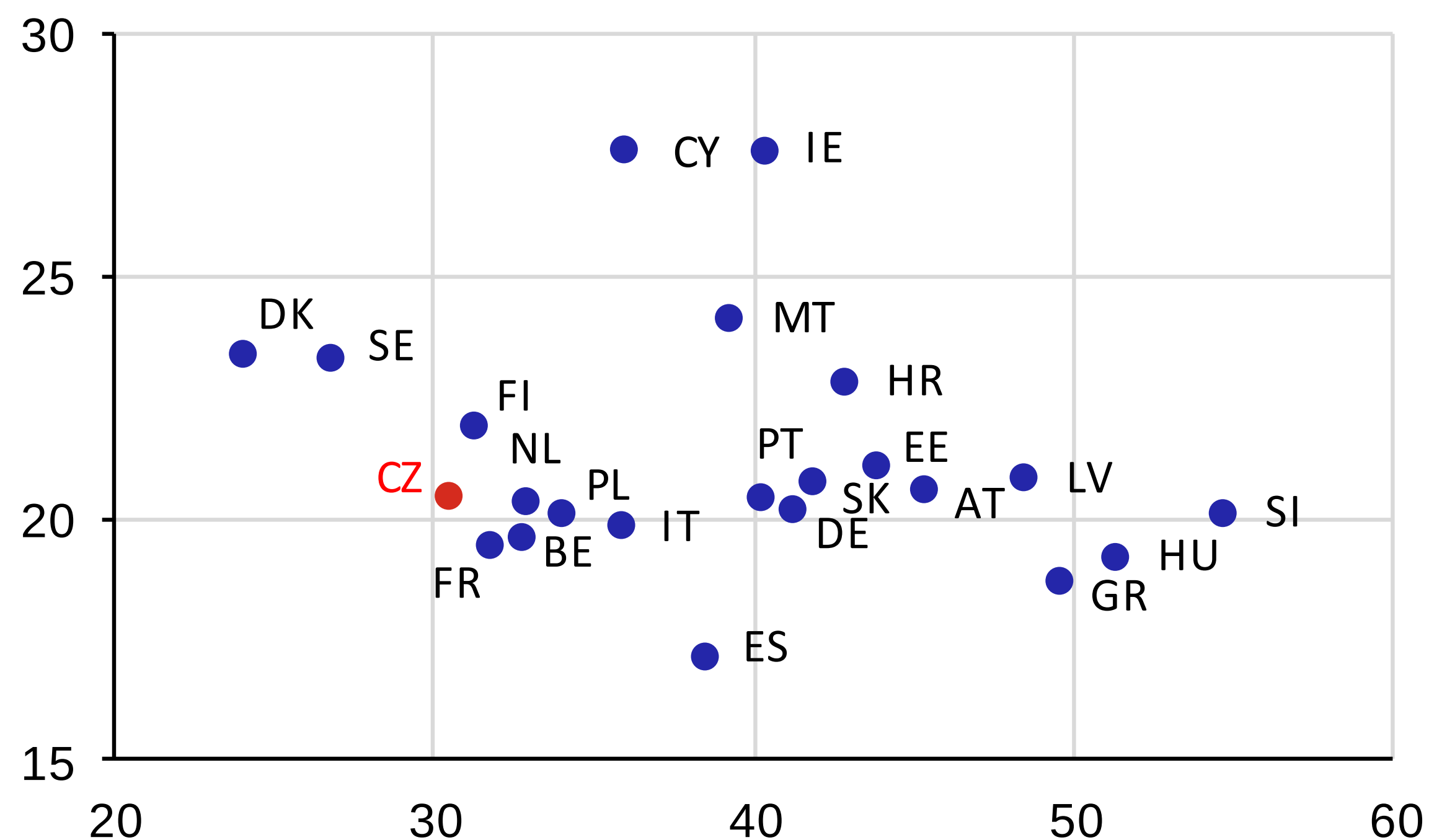

- Pákový poměr
- Upravený pákový poměr (bez expozic vůči ČNB)

Nastavení obezřetnostních požadavků v ČR

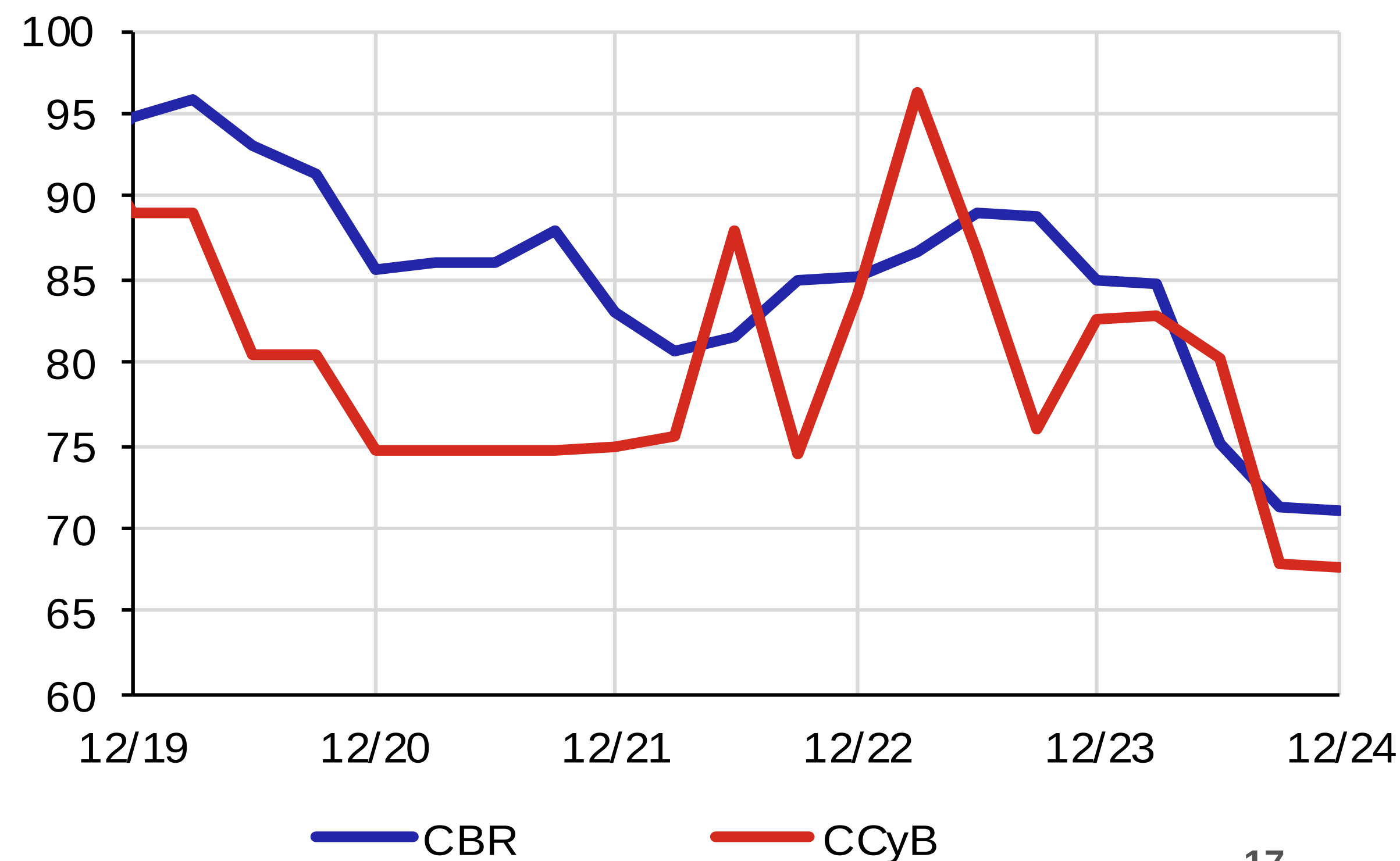
Mezinárodní srovnání kapitálového poměru a výše rizikových vah k polovině roku 2024

v %; osa x: riziková váha; osa y: celkový kapitálový poměr; data jsou uvedena na konsolidované úrovni za celé bankovní sektory; hodnoty za domácí bankovní sektor se liší od hodnot uvedených v této části vlivem odlišného zdroje dat, resp. odlišné úrovně konsolidace; zdroj: MMF

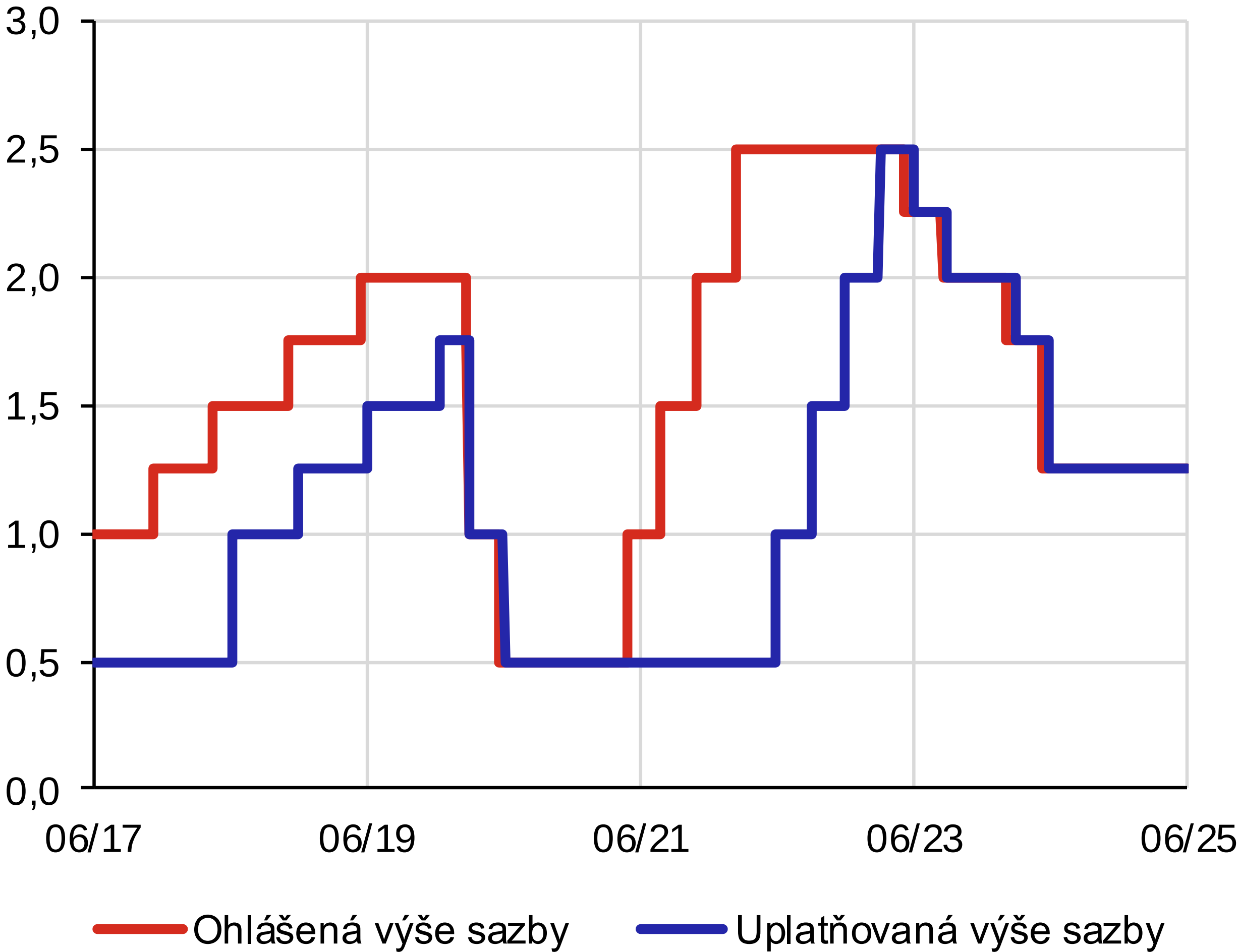
Porovnání výše kapitálových rezerv domácích a evropských systémově významných institucí

percentil; vzorek zahrnuje 184 evropských systémově významných bank na individuální úrovni, v případě domácích jiných systémově významných institucí se jedná o vážený průměr kombinované kapitálové rezervy (CBR), resp. CCyB, kde vahou je výše rizikově vážených expozic; zdroj: ESRB

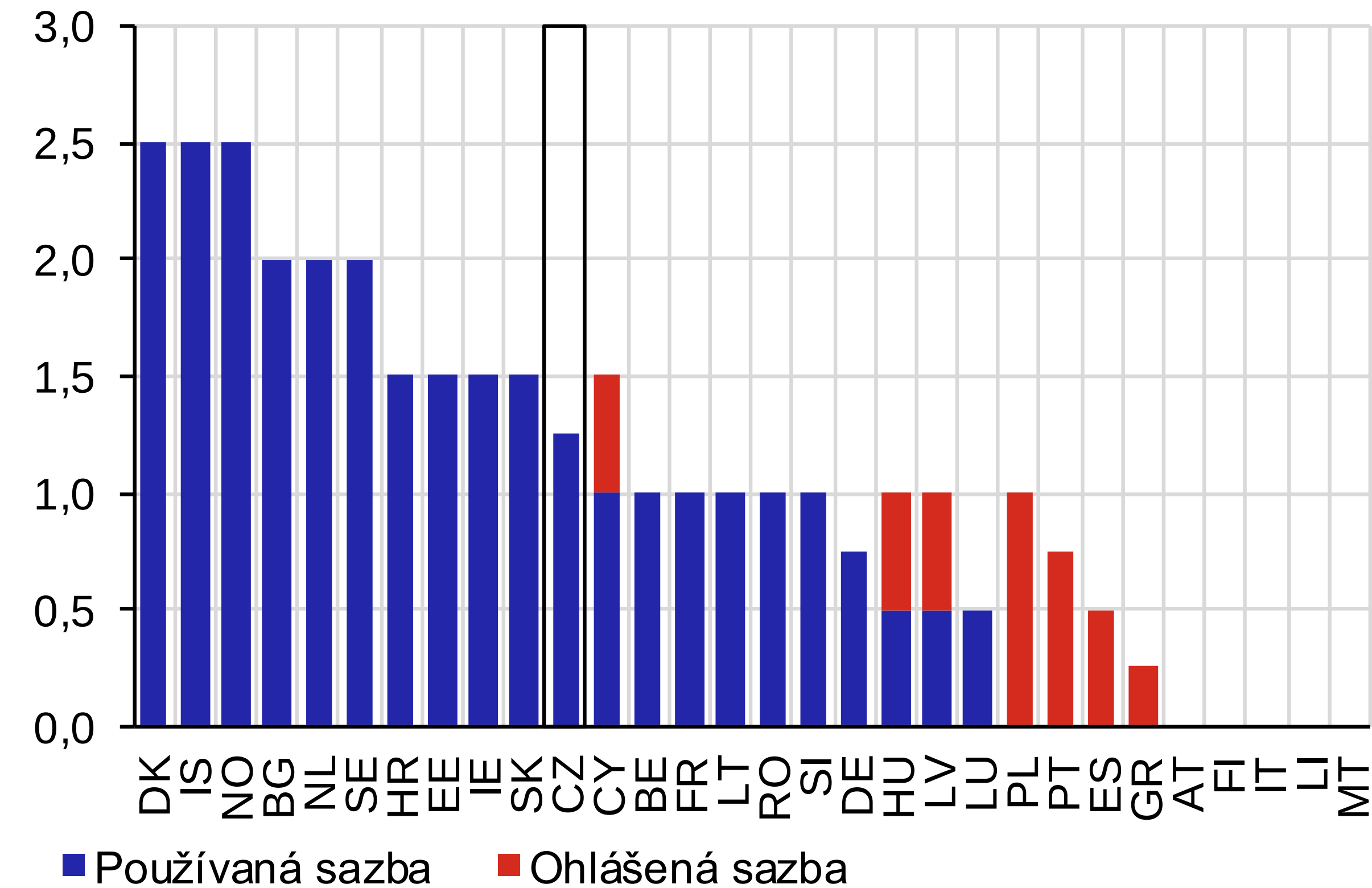

Nastavení sazby proticyklické kapitálové rezervy (1)

Ohlášená a uplatňovaná výše sazby CCyB v ČR
v % celkového objemu rizikové expozice

Sazba CCyB ve vybraných evropských zemích
v % celkové rizikové expozice; hodnoty k 24. 2. 2025; zdroj: ESRB

Nastavení sazby proticyklické kapitálové rezervy (2)

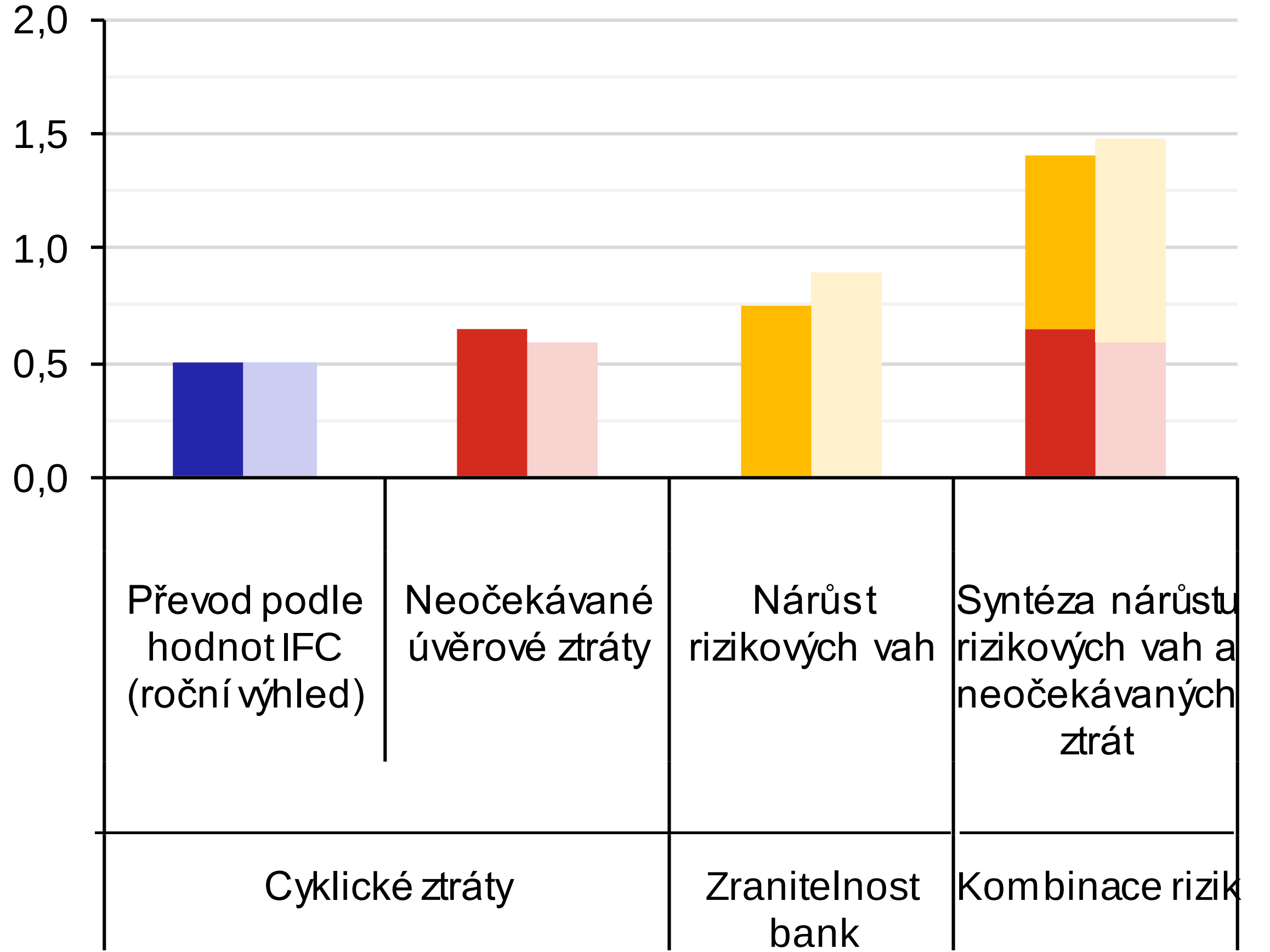
Indikátor finančního cyklu

0 minimum, 1 maximum; projekce vychází z jarní prognózy ČNB (ZoMP – jaro 2025); zdroj: ČNB, ČSÚ

Sazba CCyB pokrývající sledované projevy finančního cyklu

v % celkového objemu rizikové expozice; světlé sloupce značí údaje z minulého vyhodnocení (březen 2025)

- ESG Omnibus **Simplification Package**:

- Komise vydala první balíček pro zjednodušení regulace v EU v únoru 2025 s cílem zvýšit konkurenceschopnost podniků podstatným zjednodušením (zejména vykazovacích) povinností v oblasti udržitelnosti.
- Balíček obsahuje návrh na úpravu směrnice o auditu, účetní směrnice, směrnice o podávání zpráv podniků o udržitelnosti (CSRD), o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti (CSDDD) + veřejné konzultace k návrhu změn L2 k nařízení o taxonomii.

- EBA:

- V lednu 2025 EBA vydala **Guidelines pro řízení ESG rizik**, v únoru pak zprávu o dostupnosti dat a proveditelnosti společné metodologie, kde aplikuje flexibilní přístup ke standardizaci metodologií.
- K povinnostem uveřejňování o informací o plnění požadavků na ESG připravuje EBA změnový Implementing Technical Standard, v němž zamýšlí zohlednit proporcionalitu.
- Aktuálně běží veřejná konzultace EBA k analýzám ESG scénářů.

Plánované změny v CSRD

- Výrazná redukce působnosti CSRD – pouze velké společnosti s více než 1000 zaměstnanci (ostatní dobrovolně podle zjednodušených standardů Komise).
- Zavedení „stropu hodnotového řetězce“ – společnosti v působnosti CSRD by nemohly od obchodních partnerů s méně než 1000 zaměstnanci požadovat ESG informace o udržitelnosti nad rámec zjednodušených standardů.
- Opt-in režim pro info o taxonomii – velké společnosti nad 1000 zaměstnanci a s čistým obratem pod 450 milionů EUR – pokud informují o souladu s EU, zveřejní KPIs na bázi obratu a CAPEX, s možností vykázat i činnosti nevyhovující všem kritériím taxonomie (Komise vydá DA za účelem standardizace).
- Další změny: zůstane ověřování zpráv „s omezenou jistotou“, Komise nevydá sektorové standardy pro zprávy o udržitelnosti, Komise se zavazuje revidovat standardy pro zprávy o udržitelnosti (ESRS), odklad účinnosti o 2 roky.

Změny týkající se CSDDD

- Odklad transpozice a účinnosti o rok – transpozice do 26.7.2027, postupný náběh účinnosti od poloviny roku 2028/29/30.
- Odstranění revizní klauzule – k potenciálnímu rozšíření due diligence povinností na finanční sektor.
- Zúžení hodnotového řetězce – due diligence kontroly pouze u přímých obchodních partnerů + strop hodnotového řetězce pro (po vzoru CSRD).
- Odstranění požadavku na jednotný režim občanskoprávní odpovědnosti (právo na náhradu za škodu způsobenou porušením CSDDD mají zajistit členské státy).
- Další navrhované změny: omezení pravomocí „zúčastněných stran“; odstranění povinnosti ukončit obchodní vztah jako krajního opatření; místo každoročního hodnocení provádění due diligence budou společnosti pouze každých pět let monitorovat svou činnost, činnost svých dceřiných společností a svých obchodních partnerů; odstranění minimálního limitu pro pokuty a další změny.

Regulace udržitelného financování I

- **Směrnice o podávání zpráv podniků o udržitelnosti (CSRD) (14.12.2022)**
 - prováděcí regulace: první soubor ESRS standardů (22.12.2023) + Q&A k ESRS, FAQ k rámci CSRD, Guidance EFRAG k souladu ESRS s mezinárodními standardy
 - V ČR stále neúplná implementace CSRD (pro první vlnu účinnosti)
 - V přípravě: „plná“ implementace aktuální CSRD v ČR (uvízlá v PSP) – pravděpodobně pozastavena kvůli ESG omnibus package
- **Nařízení o taxonomii (18.6.2020)**
 - Prováděcí regulace: 4 DA s kritérii taxonomie + EU taxonomy navigator
 - V přípravě: permanentní práce na úpravě kritérií a doplnění činností do „zelené“ taxonomie
- **Nařízení o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností (SFDR) (27.11.2019)**
 - Prováděcí regulace: RTS k SFDR + „zmražený“ návrh ESAs na revizi prováděcí regulace (ze 4.12.2023) + konsolidované Q&A
 - v přípravě: komplexní revize SFDR, průběžné doplňování Q&A

Regulace udržitelného financování II

Směrnice o náležitě péči podniků v oblasti udržitelnosti (CSDDD) (13.6.2024)

- U velkých společností due diligence k nepříznivým dopadům jejich činnosti na udržitelnost, včetně jejich hodnotového řetězce.
- V budoucnu přezkum částečného vyloučení finančního sektoru z působnosti směrnice.
- Transpozice do: 26.7.2026.

Nařízení o poskytování ESG ratingů (27.11.2024)

- Pravidla pro subjekty poskytující ESG ratingy, zejm. v oblasti governance a transparency.
- Orgánem dohledu je ESMA (s možnou spoluprací s NCAs)
- Účinnost: 2.7.2026.

Směrnice o posílení postavení spotřebitelů při ekologické transformaci (28.2.2024)

- Používání obecných a nepodložených environmentálních tvrzení zařazuje mezi nekalé obchodní praktiky.
- Transpozice do: 27.3.2026.

Regulace udržitelného financování III

Nařízení o evropských zelených dluhopisech (EUGB) (22.11.2023)

- Požadavky pro dobrovolný standard (eco-label) pro zelené dluhopisy navázaný na taxonomii.
- Dobrovolně používané šablony pro ostatní zelené dluhopisy (s opt-in dohledem).
- Účinnost od 21.12.2024.

Zveřejňování ESG informací v povinných dokumentech

- **Novela nařízení o prospektu** (23.10.2024) – požadavek na ESG informace v prospektech, na úrovni nástroje
- **Novela nařízení *PRIIPS*** – součást Retail investment package; požadavek na ESG informace do PRIIPS - KID

ESG termíny v názvech fondů

- **Novela směrnice UCITS a AIFMD** (13.3.2024) – ESMA GLs pro používání ESG termínů v názvech fondů (21.8.2024); ČNB non-comply

Integrace ESG faktorů, rizik a preferencí do prováděcích sektorových předpisů

- směrnice UCITS, AIFMD, MiFID, IDD, Solvency (sustainable finance package z 21.4.2021)

Regulace udržitelného financování IV

Obezřetnost v bankovníctví a pojišťovnictví

- **bankovní balíček CRR3 / CRD6** (31.5.2024) (transpozice do zákona o bankách, zákona o DZ a ZPKT do 10. ledna 2026), mj. EBA připravuje dohledový reporting k ESG rizikům či schválené GLs pro řízení ESG rizik
- **revize Solventnosti II** (transpozice do 29.1.2027)

03

Klimatická rizika a makrozátěžové testy

Klimatické zátěžové testy (KTZ) v ČNB

- 2020/2021 - analytické práce na přístupu k tomuto typu testu, příprava metodiky a operačního přístupu, datové zdroje.
- Podzim 2021 - pilotní makrozátěžový test bankovního sektoru s 5letým horizontem - pouze přechodová klimatická rizika, výsledky využity pouze interně jako základ pro další rozvoj.
- Podzim 2022 - makrozátěžový test bankovního sektoru s přechodovými i hmotnými riziky s 5letým horizontem - výsledky zveřejněny v ZFS – podzim 2022.
- Podzim 2024 - makrozátěžový test bankovního sektoru s přechodovými i hmotnými riziky se 7letým horizontem - výsledky zveřejněny v ZFS – podzim 2024.

Rizika uvažovaná v KZT ČNB – podzim 2024 (1)

Hmotné šoky představují přírodní katastrofy:

- Obdobná rizika jako v klimatickém zátěžovém testu v roce 2022 avšak s vyšší frekvencí a závažností přírodních katastrof.
- Vlna veder vedoucí ke globálním suchům - v 1., 3. a 5. roce scénáře způsobující růst cen potravin, destrukci výrobních kapacit a pokles produktivity.
- Lokální sucha a povodně v ČR se škodami.

Rizika uvažovaná v KZT ČNB – podzim 2024 (2)

Přechodové šoky jsou **primárně spojené s politickými rozhodnutími** o zvýšení uhlíkových daní, přechodu k elektromobilitě a nízkoemisní ekonomice:

- Významný nárůst uhlíkových daní, které se zvyšují o 10 USD/t každé čtvrtletí počínaje 1. čtvrtletím 2025 s tím, že v roce 2026 dojde k jejich skokovému nárůstu o 120 USD/t, do rozpočtů vlád plynoucích z nárůstu uhlíkové daně bude vzhledem k náročnosti a nepřipravenosti projektů přesměrováno zpět do ekonomik formou vládních investic, ale až od 1Q 2027 (v klimatickém testu v roce 2022 to bylo 50 %),
- Snížení spotřeby jednotlivých fosilních zdrojů energie (uhlí, ropa, zemní plyn),
- Růst podílu obnovitelných zdrojů energie.

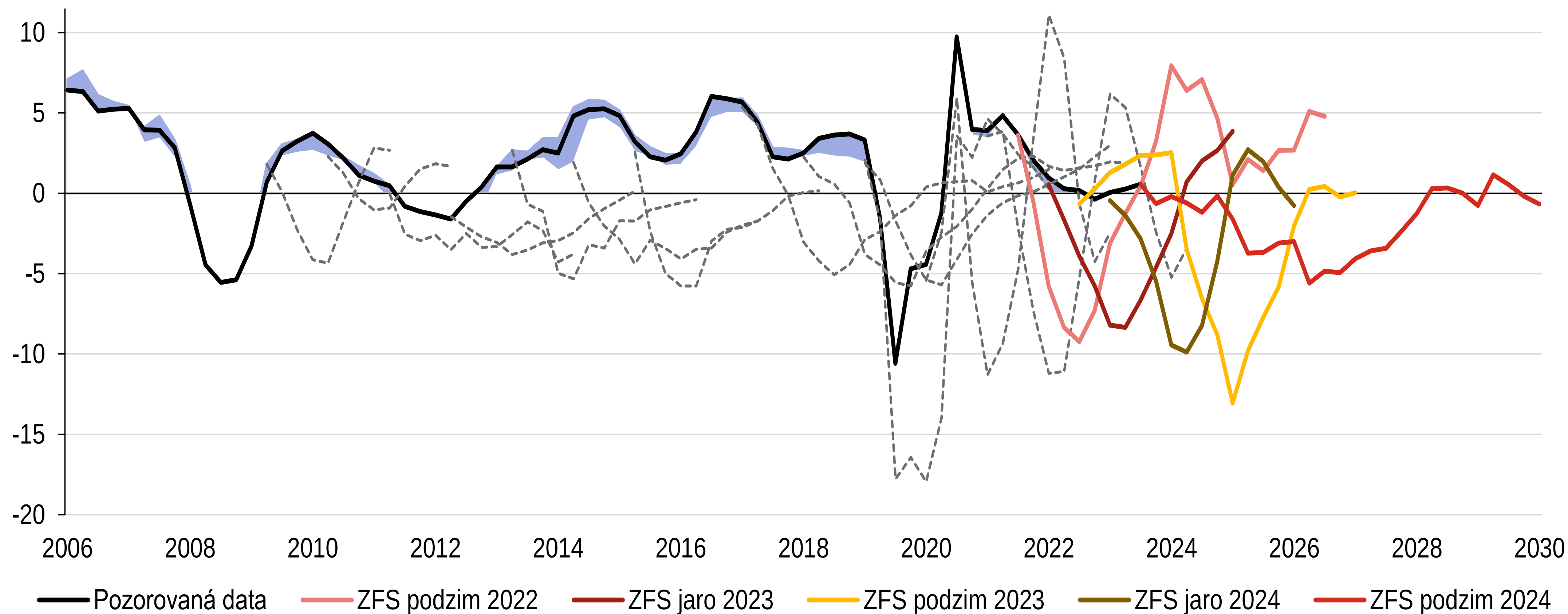
Rizika uvažovaná v KZT ČNB – podzim 2024(3)

- Negativní poptávkový šok spojený s přechodem od automobilů se spalovacími motory k elektromobilům vedoucí k mírnému útlumu průmyslové produkce ve světě.
- Výrazný nárůst negativního sentimentu spotřebitelů a investorů v reakci na nejistoty spojené s ekonomickými důsledky zaváděných opatření na ochranu klimatu.
- Šoky spojené s pomalou dekarbonizací české ekonomiky vedoucí ke ztrátě její konkurenceschopnosti na poli uhlíkové stopy projevující se poklesem exportu a odlivem investic.
- Riziko „uvázlých“ aktiv, které se týká nejen neekologických, ale i vysoce ekologických odvětví, které čelí překotným inovacím.

Dopady scénáře na HDP

Nepříznivé scénáře ve Zprávách o finanční stabilitě za období 2010–2024

(změna reálného HDP, meziročně v %)

Zdroj: ČNB

Poznámka: Modrá plocha značí revize historických dat a šedé přerušované řady historické nepříznivé scénáře.

Dodatečná zátěž spojená s emisí náročností

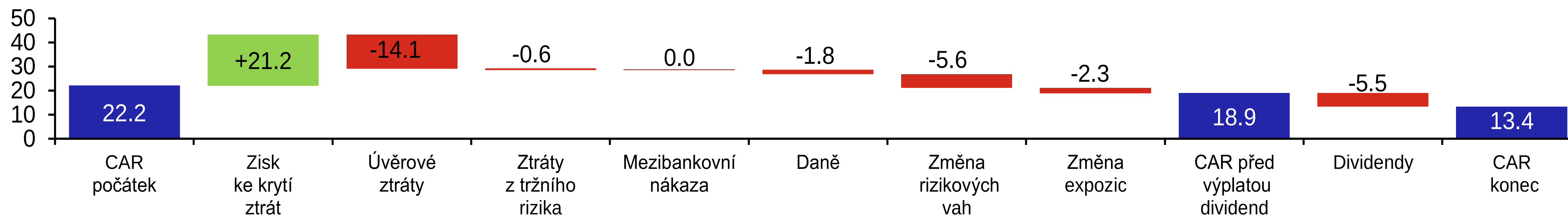
- Aplikována dodatečná zátěž na úvěry nefinančním podnikům a cenné papíry bank podle emisní náročnosti odvětví (obdobně jako v klimatickém zátěžovém testu v roce 2022).
- Aplikované přírážky odpovídají očekávanému postupnému útlumu využití technologií produkujících vysoké emise CO₂: u úvěrů vůči NFC se rozdělují expozice podle odvětví (dle CZ-NACE), přičemž jejich rizikové parametry (PD) jsou oproti vývoji vycházejícímu ze scénáře navýšeny v závislosti na produkci emisí CO₂ na jednotku obratu, a to u nadprůměrně emisně náročných odvětví.
- Rizikové parametry se tak mohou zvýšit až na dvojnásobek.
- U majetkových a dluhových cenných papírů se při jejich přeceňování postupuje obdobným způsobem a dodatečně se tak zvyšuje jejich rizikovost s ohledem na emisní náročnost emitenta.

Výsledky – *Nepříznivý scénář*

- Vývoj v **Nepříznivém scénáři** by vedl k vysokým úvěrovým ztrátám, poklesu čistého úrokového zisku a nárůstu rizikových vah.
- Zisk bankovního sektoru jako celku klesá, avšak v žádném roce by se nedostal do ztráty.
- Celkový kapitálový poměr sektoru klesá na 13,4 % (především kvůli výplatě dividend) a signalizuje využití kapitálových rezerv.

Dekompozice změny celkového kapitálového poměru bankovního sektoru v *Nepříznivém scénáři*

(v p. b.)

Další kroky v makrobezřetnostních testech

- V návaznosti na diskuzi s ČBA zamýšlí ČNB sledovat některé „E“ ukazatele: emise ve scope 1,2,3, energetická náročnost budov v zástavě nebo zařazení adres provozoven do povodňových map (vyplňování sídel společností je z hlediska klim. rizik irelevantní).
- Ukazatele by byly sledovány přes Anacredit, sledování má začít v průběhu roku 2026 a bude dobrovolné.

Děkuji za pozornost

